

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-07>

УДК: 342:355.45

Я.Р. ДЕМЧИНА

аспірант юридичного факультету
прокурор

E-mail: zvademch@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6060-5667>

Львівський національний університет імені Івана Франка

Львів, 79000, вулиця Університетська, 1

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ. Агресивна політика Російської Федерації проти України, наслідком якої стала анексія півострову Крим, подальша агресія на сході України в окремих районах Донецької та Луганської областей та широкомасштабне вторгнення в Україну після 24 лютого 2022 року не залишили в будь-кого питань щодо актуальності галузі національної безпеки та оборони України. В свою чергу Україна, як правова демократична держава, може реалізовувати заходи з національної безпеки та оборони лише в відповідності до легальних процедур, що в свою чергу актуалізує дослідження правового забезпечення діяльності суб'єктів національної безпеки та оборони України.

Метою цієї статті є визначення суб'єктів національної безпеки та оборони України. Джерельну базу дослідження становить Конституція України, Закони України, підзаконні нормативно-правові акти та ін. У дослідженні переважно використано порівняльно-аналітичний та функціональні методи дослідження, але також використовуються й інші методи.

Перелік суб'єктів національної безпеки та оборони України не зазначений в жодному нормативному акті. Тільки Закон України «Про національну безпеку України» закріплює склад сектору безпеки та оборони, що більш-менш стосується нашого дослідження. Інтересами національної безпеки є державний суверенітет, територіальна цілісність, демократичний конституційний лад, економічна та інформаційна безпека, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека, права і свободи, відновлення територіальної цілісності у межах визнаного державного кордону України, суспільний розвиток, насамперед, розвиток людського капіталу, захист прав, свобод і законних інтересів громадян України; європейська і євроатлантична інтеграція. Існування зазначених інтересів національної безпеки дає змогу вважати склад сектору національної безпеки і оборони (що містить у собі перелік суб'єктів) не вичерпним, що викликає необхідність більш детального дослідження цього питання.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: національна безпека та оборона, гібридний збройний конфлікт, сектор національної безпеки та оборони, Конституція України, суб'єктний склад, правове регулювання.

Як цитувати: Демчина Я.Р., Конституційно-правові засади організації та функціонування системи суб'єктів забезпечення національної безпеки та оборони України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Право»*. 2023. Вип. 36. С. 64-70 <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-07>

In cites: Demchyna Y.R. Constitutional and legal principles of the organization and functioning of the system of entities ensuring the national security and defense of Ukraine. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series «Law»*, (36), P.64-70. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-07> (in Ukrainian)

Вступ. Без розуміння чіткого переліку суб'єктів національної безпеки та оборони України неможливо проводити дослідження правового забезпечення національної безпеки та оборони України в цілому.

В умовах правового режиму воєнного стану діяльність більшості з таких суб'єктів безперервно пов'язана з обмеженням окремих прав та свобод людини, що в умовах демократичного правового державного ладу (в якому визнається верховенство права та принципи

правової визначеності) зумовлює актуальність цього дослідження.

Тому розуміння переліку суб'єктів національної безпеки та оборони України, правових підстав їх діяльності, їх функцій є необхідністю в умовах вимушеного обмеження окремих конституційних прав.

Огляд наукових праць з темою дослідження. Комплексному дослідженню суб'єктного складу національної безпеки та оборони України в науковій літературі

приділено недостатньо уваги, що пов'язано з великим об'ємом цього питання, його складністю. Як правило, в науковій літературі досліджувалась діяльність окремих суб'єктів національної безпеки та оборони України крізь призму їх функціональної спрямованості на досягнення інтересів національної безпеки та оборони України.

Зокрема діяльність окремих суб'єктів національної безпеки та оборони України досліджували С.М. Мельник, О.Ф. Скакун, В.А. Липкан, Ю.О. Загуменна, М. Савенко, О.І. Іжак та іншими. Основу цього дослідження також склали норми законодавства України.

Мета дослідження полягає у визначенні суб'єктів національної безпеки та оборони України та правових засад їх діяльності.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні та систематизації переліку суб'єктів національної безпеки та оборони України.

Виклад основного матеріалу. Суб'єктний склад національної безпеки та оборони України можна в цілому виокремлювати за декількома критеріями:

- суб'єкти безпосередньо зазначені в Конституції України;

- суб'єкти, існування яких зумовлено іншими актами національного законодавства.

Разом із тим, можна виділити як суб'єктів, які згідно Закону України «Про національну безпеку України» віднесено до складу сектору національної безпеки та оборони України, так і суб'єктів, які не входять до вказаного сектору, проте, функції яких спрямовані на захист інтересів (об'єктів) національної безпеки та оборони України, що в своє чергу свідчить про віднесення цих суб'єктів до складу галузі національної безпеки та оборони України.

Статті 17 та 65 Конституції України виступають базисом для визначення відповідних галузевих суб'єктів. Зокрема в статті 17 Конституції України зазначено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу, оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом [1]. Вказана норма є бланкетною та відсилає

нас до конституційних законів, які є правовою основою для діяльності суб'єктів національної безпеки та оборони України. У ній, зокрема згадано про Збройні Сили України, як суб'єкт захисту суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності України та які діють відповідно до Закону України «Про Збройні Сили України» [2]; захист державного кордону України покладається на військове формування – правоохоронний орган спеціального призначення Державну прикордонну службу України, яка діє в відповідності до Закону України «Про державну прикордонну службу України» [3]; державна безпека України забезпечується, зокрема, військовими формуваннями – правоохоронними органами спеціального призначення Службою безпеки України та Національною гвардією України, які діють в межах Закону України «Про Службу безпеки України» [4] та Закону України «Про Національну гвардію України» відповідно [5], згадки про які в Конституції України не має. Також згадані статті 17 та 65 Конституції України на нашу думку визначають найбільш важливі суб'єкти здійснення національної безпеки та оборони, а саме увесь український народ в цілому та окремо громадян України (що на нашу думку є тотожними поняттями) [1].

Також безпосередньо в Конституції України закріплено статус і повноваження значної кількості суб'єктів національної безпеки України.

Аналізуючи повноваження Верховна рада України, можна сказати, що цей орган влади є ключовим суб'єктом нормативного забезпечення діяльності суб'єктів національної безпеки та оборони України, впливає на призначення основних посадових осіб в сфері оборони, визначає чисельність усіх військових та збройних формувань в Україні.

У вершині ієрархії суб'єктів національної безпеки та оборони України знаходиться Президент України, який відповідно до статті 106 Конституції України забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави; є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України та ін. У свою чергу Рада національної безпеки та оборони України є ключовим координаційним органом у сфері національної безпеки. Також суб'єктами національної безпеки та оборони України є Кабінет міністрів України, органи місцевого самоврядування. З метою удосконалення механізмів національного спротиву, значну частину якого забезпечують органи місцевого самоврядування, прийнято у 2021 році Закон України «Про основи національно-

го спротиву» [6], який визначає суб'єктів національної безпеки та оборони України.

Також суб'єктом національної безпеки та оборони України є визначений в розділі XII Конституції України Конституційний суд України, діяльність якого виражається у здійсненні судового контролю та нормативному забезпеченню діяльності сфери національної безпеки та оборони України, що знайшло відображення у Рішення Конституційного суду України від 16 липня 2019 року щодо віднос-

ті Конституції України (конституційності) Закону України „Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки“ згідно з змістом якого «Конституційний Суд України акцентує увагу на тому, що червону зірку, зображені навхрест серп і молот та інші символи комуністичного режиму кілька десятиліть поспіль широко використовували антиукраїнські сили для поширення атмосфери страху, ненависті та агресії, для заперечення права Українського народу на власну незалежну державу, у тому числі й після здобуття Україною незалежності, для антиукраїнської пропаганди в багатьох регіонах України, особливо в період Помаранчевої революції та Революції Гідності й, зокрема, взимку та навесні 2014 року» (рішення пов'язане з ідеологічною безпекою) [7];

У Законі України «Про прокуратуру» [8] в редакції від 03.07.2018 до системи органів прокуратури було віднесено військові прокуратури (стаття 7 зазначеного Закону).

Відповідно до статті 27 зазначеної редакції Закону військовими прокурорами призначаються громадяни з числа офіцерів, які проходять військову службу або перебувають у запасі і мають вищу юридичну освіту, за умови укладення ними контракту про проходження служби осіб офіцерського складу у військовій прокуратурі, які у своїй діяльності керуються Законом України "Про прокуратуру" і проходять військову службу відповідно до Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" та інших законодавчих актів України, якими встановлено правові та соціальні гарантії, пенсійне, медичне та інші види забезпечення, передбачені законодавством для осіб офіцерського складу Збройних Сил України.

Військові прокуратури відповідно до наказу Генерального прокурора України від 29.08.2014 № 12гн «Про особливості діяльності військових прокуратур» забезпечували виконання функцій прокуратури фактично сто-

совно всіх військовослужбовців - суб'єктів національної безпеки та оборони України, вищого військового керівництва, об'єктів оборонно-промислового комплексу та інших суб'єктів національної безпеки та оборони України [9]. У подальшому, військові прокуратури були ліквідовані Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» № 113-IX від 19.09.2019 [10].

Після 24 лютого 2022 року, тобто після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, виявилось що в Україні відсутні будь-які військові правоохоронні органи, які наділені функціями ухвалювати процесуальні рішення та реалізовувати функції досудового розслідування в межах кримінального процесу.

З метою усунення такої прогалини Верховною Радою України було прийнято проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення діяльності органів прокуратури в умовах збройної агресії проти України», яким визначено порядок укомплектування спеціалізованих прокуратур військовослужбовцями, їх відрядження до органів прокуратури, матеріально-технічне забезпечення та соціальний захист, зокрема, відряджені до органів прокуратури військовослужбовці під час виконання функцій прокурора будуть незалежними від військового командування та органів військового управління [11].

Проте здавалось би така потрібна в умовах війни зміна була ветована Президентом України, зокрема з причин відсутності в переліку конституційних функцій прокуратури, закріплених у статті 131-1 Конституції України, функції забезпечення національної безпеки та оборони України, стримування відсічі збройної агресії Російської Федерації [12].

На нашу думку це твердження є помилковим. Адже згідно статті 131-1 Конституції України до функцій прокуратури віднесено нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку [1].

Порядок здійснення такого нагляду регулюється спеціальними законами.

Таким чином Конституція України встановлює перелік ключових суб'єктів національної безпеки та оборони України, в тому числі відносячи до таких суб'єктів усіх громадян України. Також Конституція за допомогою бланкетних норм створює правову базу для існування суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону, громадської безпеки, державної безпеки та національного спротиву. Звер-

немо увагу, що цей перелік суб'єктів національної безпеки та оборони не є вичерпним та стосується лише тих суб'єктів, які безпосередньо зазначені в Конституції України, або на які наявні нормативні посилання.

Окрім суб'єктів, перелічених в Конституції України необхідно дослідити ті суб'єкти, які відповідно до галузевого законодавства є складовими сектору національної безпеки та оборони України, а саме сили безпеки; сили оборони; оборонно-промислового комплексу; громадян та громадських об'єднань, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки. Однак до складової сектору національної безпеки та оборони України законодавець не відносить Кабінет міністрів України, хоча за Законом до сектору входять три міністерства, тобто три керівники центральних органів виконавчої влади, які у Законі віднесено до сектору національної безпеки та оборони України.

Окрім цього, до сектору національної безпеки та оборони України в розумінні Закону України «Про національну безпеку України» не входить Президент України. Це є досить логічним та відповідає правовій природі Закону, так як у зазначеному переліку наявні лише державні органи, установи та організації, а не персональні посади, як Прем'єр-міністр України, чи Головнокомандувач Збройних Сил України.

Верховна Рада України в свою чергу є ключовим органом у сфері нормативного забезпечення діяльності суб'єктів національної безпеки та оборони за рахунок своєї монополії на законодавче забезпечення правової системи України та права затвердження указу про введення воєнного стану, стану надзвичайної ситуації.

До функцій Верховної ради України щодо забезпечення національної безпеки та оборони України, згідно з нормами Конституції України та Закону України «Про національну безпеку України», Закону України «Про оборону України» та Закону України «Про мобілізацію та мобілізаційну підготовку» віднесено функцію ідеологічного забезпечення за шляхом визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору.

До функцій Верховної ради України щодо кадрового забезпечення системи національної безпеки та оборони України можна віднести право усувати Президента України з поста в порядку особливої процедури (імпічменту); призначати за поданням Президента України

Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України, призначення за поданням Прем'єр-міністра України інших членів Кабінету Міністрів України, звільнення зазначених осіб з посад, вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України; призначати на посаду та звільняти з посади за поданням Президента України Голову Служби безпеки України; затверджувати загальну структуру та чисельність Служби безпеки України, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також Міністерства внутрішніх справ України; призначення чергових та позачергових виборів до органів місцевого самоврядування; надання згоди на призначення на посаду та звільнення з посади Президентом України Генерального прокурора; висловлення недовіри Генеральному прокуророві, що має наслідком його відставку з посади.

Кабінет міністрів України здійснює як нормотворче забезпечення діяльності сектору національної безпеки та оборони України шляхом видання постанов і розпоряджень, так і інші здійснює форми забезпечення такої діяльності.

Зокрема, до функцій Кабінету Міністрів України віднесено функції щодо матеріально-технічного, наукового, ідеологічного, фінансового забезпечення та забезпечення людським ресурсом системи національної безпеки та оборони України.

Також Кабінет Міністрів України забезпечує проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, у тому числі амортизаційної, податкової політики, зокрема, у сфері освіти, науки та у сфері екологічної безпеки; розробку загальнодержавних економічних та науково-технічних програм; розвиток і державну підтримку науково-технічного та інноваційного потенціалу держави.

Разом з тим, Кабінет Міністрів України:

- визначає потреби в оборонних витратах, забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України щодо фінансування заходів у сфері оборони у визначених обсягах;

- організовує розроблення і виконання державних програм розвитку військових формувань та розвитку озброєння і військової техніки, інших програм (планів) з питань оборони;

- здійснює передбачені законодавством заходи у сфері оборонних закупівель для потреб військових формувань;

- встановлює порядок надання військовим формуванням у користування державного майна;

- забезпечує комплектування особовим складом військових формувань та відповідних правоохоронних органів, здійснює заходи, пов'язані з підготовкою та проведенням призову громадян України на строкову військову службу;

- здійснює заходи з мобілізаційної підготовки та мобілізації, територіальної оборони, створення державного матеріального резерву, резервного фонду грошових коштів, інших резервів для забезпечення потреб оборони держави;

- організовує підготовку населення і території держави до оборони;

- утворює, реорганізовує, ліквідує науково-дослідні установи військових формувань і військові навчальні заклади та військові кафедри (відділення, факультети) інших державних вищих навчальних закладів;

- встановлює порядок реалізації та утилізації озброєння, військової техніки, іншого майна військових формувань і правоохоронних органів, а також утилізації металобрухту, який утворився в них;

- контролює виконання законів у сфері оборони, здійснює відповідно до законів інші заходи щодо забезпечення обороноздатності України [13], [14].

Щодо надзвичайної важливості Кабінету міністрів України, як суб'єкта забезпечення національної безпеки України висловився начальник військово-юридичного інституту НЮУ ім. Ярослава Мудрого бригадний генерал Мельник С.М., який зазначав, що «акти Кабінету Міністрів України стосуються безпосередньо організації й діяльності найрізноманітніших суб'єктів військового управління з

виконання складних завдань у різних сферах, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки й оборони України» [15].

Висновки. До суб'єктного складу національної безпеки та оборони України можна віднести:

- Президента України;
- Верховну Раду України;
- Конституційний суд України;
- Кабінет міністрів України, центральні органи виконавчої влади – Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України та Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України;
- Збройні Сили України;
- Державну спеціальну службу транспорту;
- Національну гвардію України;
- Національну поліцію України;
- Державну прикордонну службу України;
- Державну міграційну службу України;
- Державну службу України з надзвичайних ситуацій;
- Службу безпеки України;
- Антитерористичний центр при Службі безпеки України;
- Службу судової охорони;
- Управління державної охорони України;
- Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України;
- Раду національної безпеки і оборони України та її Апарат;
- розвідувальні органи України;
- Прокуратуру України;
- оборонно-промисловий комплекс;
- органи місцевого самоврядування;
- громадяни України;
- громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141 (дата звернення 24.11.2023 р.)
2. Про Збройні Сили України : Закон України від 6 грудня 1991 року № 1934-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст.108.
3. Про державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 року № 661-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208.
4. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382
5. Про Національну гвардію України : Закон України від 13 березня 2014 року № 876-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014, № 17. Ст. 594.
6. Про основи національного спротиву : Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-ІХ. *Відомості Верховної Ради*. 2021. № 41. Ст. 339.
7. Рішення Конституційного суду України від 16 липня 2019 року № 9-р/2019 у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону

України „Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки“, офіційний веб-портал Конституційного суду України, URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/3164-zaborona-propagandy-totalitarnyh-rezhymiv>;

8. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 2-3. Ст.12.

9. Наказ Генерального прокурора України від 29.08.2014 № 12гн «Про особливості діяльності військових прокуратур». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012900-14>;

10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/113-20#n53>;

11. Верховна Рада прийняла «Закон щодо удосконалення діяльності органів прокуратури в умовах збройної агресії проти України» /стаття інформаційного управління Верховної ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221205.html>

12. Пропозиції до Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо удосконалення діяльності органів прокуратури в умовах збройної агресії проти України». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1271965>;

13. Закон України «Про оборону України», офіційний веб-портал Верховної ради України, URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>;

14. Закон України «Про Кабінет міністрів України», офіційний веб-портал Верховної ради України, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18/>;

15. Мельник С. М. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері військового управління: сучасний стан та шляхи удосконалення. *Право і суспільство*. № 4. 2019. С. 211–216. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-4-31>

Стаття надійшла до редакції 17.09.2023

Стаття рекомендована до друку 22.10.2023

Y.R. DEMCHYNA

PhD student, Faculty of Law

E-mail: zvademch@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6060-5667>

Ivan Franko National University of Lviv

Lviv, 79000, Universytetska Street, 1

CONSTITUTIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF THE ORGANIZATION AND FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF ENTITIES ENSURING NATIONAL SECURITY AND DEFENSE OF UKRAINE

ANNOTATION. The aggressive policy of the Russian Federation against Ukraine, resulting in the annexation of the Crimea peninsula, further aggression in eastern Ukraine in certain areas of the Donetsk and Luhansk regions, and widescale invasion into Ukraine after 24.02.2022, has left no questions about the relevance of the field of national security and defense in Ukraine. In turn, Ukraine, as a legal democratic state, can implement measures for national security and defense only in accordance with legal procedures, which, in turn, highlights the research on the legal support of the activities of subjects of national security and defense in Ukraine.

The aim of this research is to determine an exhaustive list of subjects that may be considered part of Ukraine's national security and defense. The research is based on the Constitution of Ukraine, Laws of Ukraine (including Constitutional Laws understood as laws whose existence is already foreseen by the content of the Constitution of Ukraine), and subordinate normative legal acts.

This research primarily utilizes comparative-analytical and functional research methods. An exhaustive list of subjects of national security and defense in Ukraine is not specified in any legislative act, and the only normatively regulated list, similar to the subject of the research, is established only in the Law of Ukraine "On National Security of Ukraine" as a "security and defense sector," the definition of which is given in the form of a list of subjects whose functional activities are aimed at protecting Ukraine's national interests from threats. The national security interests include state sovereignty, territorial integrity, democratic constitutional order, economic and information security, human life and health, honor and dignity, inviolability and safety, rights and freedoms, restoration of territorial integrity within the internationally recognized state border of Ukraine, social development, primarily the development of human capital, protection of the rights, freedoms, and legitimate interests of Ukrainian citizens; European and Euro-Atlantic integration.

Thus, the significant number of the aforementioned national security interests does not allow considering the list of subjects in the security and defense sector as exhaustive, and consequently, there is a need for a more detailed study of this issue.

KEYWORDS: *national security and defense, hybrid armed conflict, security and defense sector, Constitution of Ukraine, subject composition, legal regulation.*

REFERENCES

1. Constitution of Ukraine, official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>; (in Ukrainian).
2. Law of Ukraine "On the Armed Forces of Ukraine," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>; (in Ukrainian).
3. Law of Ukraine "On the State Border Guard Service of Ukraine," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15>; (in Ukrainian).
4. Law of Ukraine "On the Security Service of Ukraine," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>; (in Ukrainian).
5. Law of Ukraine "On the National Guard of Ukraine," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>; (in Ukrainian).
6. Law of Ukraine "On the Basics of National Resistance," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20>.
7. Constitutional Court of Ukraine Decision of July 16, 2019, No. 9-р/2019 on the constitutional submission of 46 Members of Parliament regarding the conformity of the Law of Ukraine "On Condemning Communist and National Socialist (Nazi) Totalitarian Regimes in Ukraine and Prohibiting Propaganda of Their Symbols" to the Constitution of Ukraine, official website of the Constitutional Court of Ukraine, URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/3164-zaborona-propagandy-totalitarnyh-rezhymiv>; (in Ukrainian).
8. Law of Ukraine "On the Prosecutor's Office," as of July 3, 2018, official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/ed20190101>; (in Ukrainian).
9. Order of the Prosecutor General of Ukraine of August 29, 2014, No. 12gn "On the Features of the Activity of Military Prosecutors," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012900-14>; (in Ukrainian).
10. Law of Ukraine "On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Priority Measures for the Reform of the Prosecutor's Office," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/113-20#n53>; (in Ukrainian).
11. The Verkhovna Rada adopted the "Law on Improving the Activities of the Prosecutor's Office in Conditions of Armed Aggression against Ukraine" / information management article of the Verkhovna Rada of Ukraine, official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221205.html>; (in Ukrainian).
12. Proposals to the Law of Ukraine "On Amendments to Some Laws of Ukraine on Improving the Activities of the Prosecutor's Office in Conditions of Armed Aggression against Ukraine," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1271965>; (in Ukrainian).
13. Law of Ukraine "On Defense of Ukraine," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>; (in Ukrainian).
14. Law of Ukraine "On the Cabinet of Ministers of Ukraine," official website of the Verkhovna Rada of Ukraine URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>; (in Ukrainian).
15. Melnyk S. M., "Powers of the Cabinet of Ministers of Ukraine in the Field of Military Management: Current State and Ways of Improvement," Law and Society, No. 4. 2019. P. 211–216. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-4-31> (in Ukrainian).

The article was received by the editors 17.09.2023

The article is recommended for printing 22.10.2023